

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 272

van **KARL VANLOUWE**

datum: 11 mei 2023

aan **JAN JAMBON**

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN,
CULTUUR, DIGITALISERING EN FACILITAIR MANAGEMENT

Onderzoek van oorlogsmisdaden in en agressie tegen Oekraïne - Initiatieven

Sinds de illegale Russische inval in Oekraïne in februari 2022, roepen vele stemmen op tot een internationaal onderzoek naar de mogelijke misdaden gepleegd door Rusland. Die oproepen worden mede ingegeven door de verschrikkelijke beelden en getuigenissen die ons bereiken over de vele wandaden die in Oekraïne gepleegd worden. Zo maakt Rusland kennelijk geen onderscheid tussen civiele en militaire infrastructuur. Integendeel, het lijkt zelfs dat de Russische agressor heel doelgericht scholen, ziekenhuizen, water- en elektriciteitsvoorzieningen, opvangtehuizen en andere burgerdoelwitten treft.

Er bestaan dan ook zeer zware vermoedens dat Rusland het internationaal strafrecht en het internationaal humanitair recht veelvuldig schendt in Oekraïne. Ook het Vlaams Parlement riep daarom in een resolutie van juni 2022 op tot een grootschalig internationaal onderzoek naar alle vermeende misdaden in Oekraïne, waaronder genocide, misdaden tegen de menselijkheid, oorlogsmisdaden en seksueel geweld ten aanzien van Oekraïne burgers (*Parl.St. VI.Parl. 2021-2022, nr. 1340/5*)

Het is namelijk van essentieel belang om nu al bewijsmateriaal te verzamelen om te voorkomen dat de verantwoordelijken aan vervolging kunnen ontsnappen. In eerdere internationale conflicten en daaropvolgende rechtszaken is het aanleveren van voldoende bewijsmateriaal steevast een moeilijke opdracht gebleken, omdat de daders dit al tijdens het conflict (deels) vernietigden. Dat wil het Vlaams Parlement absoluut vermijden.

Het belang van dat laatste is ook de Europese Commissie niet ontgaan. Die heeft namelijk in februari 2023 in Den Haag een internationaal centrum voor de vervolging van de agressie tegen Oekraïne (ICPA) opgericht. Dat nieuwe centrum moet nauw samenwerken met Eurojust en het gezamenlijke onderzoeksteam waarvan Oekraïne en zes andere landen deel uitmaken. Het centrum ondersteunt de coördinatie van de verschillende onderzoeken alsook de verdere bewijsverzameling van de oorlogsmisdaden in Oekraïne.

Verder blijft de Europese Commissie internationaal ijveren voor de oprichting van een 'agressietribunaal', dat de verantwoordelijken van de illegale invasie moet vervolgen. Volgens de Europese Commissie zal het werk van het onderzoekscentrum ook gebruikt kunnen worden door zo'n eventueel tribunaal. Zo'n tribunaal zou echter wel enkel bevoegd zijn voor het misdrijf agressie, en dus niet voor genocide, misdaden tegen de menselijkheid, andere oorlogsmisdaden of seksueel geweld. Voor de volledigheid kan hier ook vermeld worden dat het Internationaal Strafhof, waarvan Rusland de jurisdictie

overigens niet erkent, een strafrechtelijk onderzoek geopend heeft naar vermeende oorlogsmisdrijven.

Het is duidelijk dat de vervolging van de verantwoordelijken van de Russische misdaden in Oekraïne absoluut geen sinecure is. Het gaat hier om complexe juridische dossiers in een uiterst gevoelige oorlogscontext. Toch is gerechtigheid hier een sleutelwoord. De daders moeten ter verantwoording worden geroepen en mogen niet vrijuit gaan.

1. Hoe evalueert de minister-president de oprichting van het internationaal centrum? Welke steun kan Vlaanderen aan dit centrum geven?
2. Hoe staat de minister-president tegenover de oproep van de Europese Commissie om ook een internationaal agressietribunaal op te richten? Kan de minister-president hiervan een stand van zaken geven?
3. Kan de minister-president een stand van zaken geven over het strafonderzoek van het Internationaal Strafhof?

JAN JAMBON

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN,
CULTUUR, DIGITALISERING EN FACILITAIR MANAGEMENT

ANTWOORD

op vraag nr. 272 van 11 mei 2023

van **KARL VANLOUWE**

1. Het is zeker positief dat dit internationaal centrum werd opgericht. Samenwerking is in deze essentieel, dus ik ben blij om te zien dat de krachten worden gebundeld.

Zoals ik ook aangaf in mijn antwoord op [vraag om uitleg 1080](#) van 7 februari 2023, steun ik alle internationale onderzoeken die gerechtigheid nastreven ten aanzien van de Russische oorlogsmisdaden. Vlaanderen is echter geen partij bij het Internationaal Strafhof (ISH) en in het algemeen betreft dit eerder federale bevoegdheid. Verschillende Europese landen stelden onderzoekers ter beschikking of gaven op een andere manier justitionele, operationele steun, maar dit ligt in het geval van Vlaanderen moeilijk.

2. In november 2022 presenteerde de Europese Commissie verschillende opties aan de lidstaten om Russische individuen verantwoordelijk te houden voor gruweldaden begaan in Oekraïne. Begin maart jongstleden sprak Commissievoorzitster von der Leyen zich uit als voorstander van de oprichting van een specifieke internationale rechtbank om de Russische misdaad van agressie te vervolgen. De Commissievoorzitster sprak ook haar sterke steun uit voor het ISH, dat ten volle zijn rol moet kunnen spelen, maar jammer genoeg is het ISH, zoals u zelf aanhaalt, beknot in zijn bevoegdheid. In januari 2023 sprak ook het Europees Parlement zich uit via een resolutie, waarbij Europarlementsleden vragen dat de Russisch politieke en militaire leiders aansprakelijk worden gehouden voor de misdaad van agressie.

De Europese Commissie steunt de oprichting van een agressietribunaal, maar zegt er wel bij dat dit tribunaal gesteund dient te worden door de VN en de internationale gemeenschap. Ik volg de Commissie daarin. Dit tribunaal zou daarnaast sterk en ondubbelzinnig verankerd moeten zijn binnen het internationaalrechtelijke kader om eender welke juridische twijfel te kunnen uitsluiten. Juridische spitsvondigheid knaagt op lange termijn immers aan de geloofwaardigheid van het internationaal recht. De kans bestaat ook dat de oprichting van een adhoc-agressietribunaal het gezag van het ISH doorkruist, wat ten zeerste te vermijden valt. Op lange termijn zou het ISH versterkt uit de Oekraïne-crisis moeten komen. Het arrestatiebevel tegen president Poetin en mevrouw Lvova-Belova, Russisch commissaris voor de rechten van het kind, is alvast een goed begin. Het valt ook nog te bezien of er binnen de VN en de internationale gemeenschap überhaupt een overtuigende meerderheid te vinden is voor de oprichting van dit agressietribunaal. Want we moeten de precedentswaarde van een dergelijke démarche natuurlijk niet onderschatten. Het is dus duidelijk dat de vervolging van de verantwoordelijken van de Russische misdaden in Oekraïne absoluut geen sinecure is, zoals u zelf stelt.

3. Zoals gezegd is Vlaanderen geen partij bij het ISH, dus ontbreekt het mij aan uitgebreide interne informatie over het strafonderzoek. De laatste evolutie is dat het ISH op 17 maart arrestatiebevelen heeft uitgevaardigd tegen president Poetin en mevrouw Lvova-Belova, vanwege de onwettige deportatie van kinderen uit bezette gebieden van Oekraïne naar de Russische Federatie.